

NaturErhvervstyrelsen

Center for Jordbrug/Planter/KIHOBØ

Den 28. maj 2014.

Sagsnr.: 14-32640-000003

Beslutningsreferat for 5. møde i det rådgivende Bevaringsudvalg for Danske Husdyrgenetiske Ressourcer hos oprindelige danske husdyrracer, den 25. og 26. marts 2014 på Kalø Økologisk Landbrugsskole, Skovridervej 1, 8410 Rønede.

Afbud fra Aksel Poulsen. Ole Mols, Jens Ole Mols og Bjarne Mols deltog ikke ved mødedelen den 26. marts.

Dagsorden

0. Kompetenceopbygning af udvalget

1. Udvalgets konkretisering af anvendelsen af begreberne *in-situ* og *ex-situ in-vivo* bevaring

Bilag: Andet udkast, skriftlige indlæg fra Frank Møller Frandsen, Solveig Pedersen og Stig Holst-Larsen.

2. Problemstillingen med Jysk kvægs to racekoder

Holger Jessen præsenterer problemstilling omkring Jysk kvægs to racekoder, nemlig racekode 46 og racekode 47, og en mulig løsning. Bilag: Mail fra Holger Jessen.

3. Formanden siden sidst

4. Information fra medlemmerne – bordrunde

5. Information fra sekretariatet

Bilag: Svar på spørgsmålet vedr. udbredelsen af klovtsyge hos geder.
Manus: "Genetic characterization of a herd of the endangered Danish Jutland cattle" – pt. fortroligt da den endnu ikke er offentliggjort.

6. Fremtidig strategi for bevaringsarbejdet

Indledning af arbejdet med at udforme en strategi for det fremtidige bevaringsarbejde, herunder anbefalinger for avlsarbejdet, jf. Kommissorium.

Bilag: Vision, Mål og strategi for Genressourceudvalgets arbejde med husdyrgenetiske ressourcer: 2009 – 2012 og SWOT - analyse af det tidligere GRUs arbejdsform.

7. Eventuelt

Ad 0: Mødet startede med forskellige indlæg

Udfordringen ved at markedsføre og afsætte nicheprodukter:

- Randi Kok fra Friland kom med et indlæg om udfordringen ved at markedsføre og afsætte nicheprodukter.

Position omkring en anden måde at anvende gamle danske husdyr, genbank og arkegårde på:

- Ole Sommer Bach delte sine tanker omkring Randers Regnskovs arbejde med de gamle danske husdyr, genbank og evt. involvering i arkegårde.

Kalø Økologisk Landbrugsskoles arbejde med gl. danske husdyr:

- Kim Qvist præsenterede Kalø Økologisk Landbrugsskoles arbejde med gamle danske husdyr, og der var efterfølgende rundvisning i stald og på arealerne.

Ad 1.

Sekretariatet omtalte de 3 udsendte bilag der var kommet fra Frank Møller Frandsen, Solveig Pedersen og Stig Holst-Larsen. Frank og Solveig præsenterede deres indlæg.

Bilaget med udkast til Bevaringsudvalgets definition af *in situ* – og *ex situ in vivo* – bevaring blev kommenteret af formanden: Der var indsat et nyt stykke omkring bevaringsudvalgets overordnede holdning, som er flyttet længere frem i dokumentet. Endvidere henviste formanden til, at det på sidste møde blev aftalt, at udvalget skulle beskrive definitionerne og hvis der ikke blev enighed, ville det komme til afstemning.

Bordrunde med kommentarer til dokumentet og følgende punkter blev bemærket:

- At begrebet *in situ* ikke må sidestilles med reglerne for økologisk husdyrproduktion
- At tilskudsstøtten ikke må blive højere, fordi man er økolog
- Det vigtigste er at bevare så mange dyr som muligt/mest mulig genetisk variation

Forskellige forslag til ændringer i dokumentet blev noteret, og Kim Holm Boesen udarbejdede et nyt oplæg, som blev forelagt på mødets næste dag (den 26. marts), hvorunder der blev indarbejdet yderligere et par kommentarer, og herefter blev dokumentet vedtaget af alle medlemmer af Bevaringsudvalget med undtagelse af et medlem - Frank Møller Fransen. De ikke-tilstedeværende medlemmer gav tilslutning via telefon. Frank Møller Fransen har efterfølgende fremsendt følgende mindretalsudtalelse: "Da

Bevaringsudvalgets vedtagelse af definitionen af *in situ*- og *ex situ in vivo*-bevaring ikke indeholder en beskrivelse af:

1. Hvilke racer og arter definitionen omfatter,
2. Racernes – og arternes værdi i det økologiske system (ikke at forveksle med driftsformen økologi),
3. Racernes og arternes værdi i det økonomiske system,
4. Racernes mulighed for genetisk tilpasning (fremtidig brug),
5. En bedre karakterisering af racerne,
6. Afdækning af racerne i forhold til genetisk drift og indavl,
7. Renavl contra tilbagekrydsning/rekonstruktion,

og at der en klar henvisning til at, reglerne i " økologisk husdyrproduktion" er at sammenligne med *in situ* bevaring, kan jeg ikke stemme for definitionen, da jeg ikke mener der en sammenhæng mellem driftsformen økologi og bevaring af gamle racer".

Ad 2.

Holger Jessen havde fremsendt bilag til udvalget omkring problematikken med racekode 47. Gennem tiderne har der været manglende registreringer i CHR-registret, der nu medfører at nogle af dyrene ikke kan blive 100 % rene under racekode 47. Holger Jessens oplæg til løsning er, at alle afstamninger tilhørende SJM under racekode 47, anerkendes at være 100 % racekode 47.

Bevaringsudvalget har finansielt understøttet en analyse som sammenligner populationerne, og hertil kommenterede Vivi Hunnicke Nielsen, at det kan være svært at tyde resultaterne på enkeltindividsniveau.

Holger Jessen forlod mødet, og oplægget blev diskuteret. Nogle af udvalgets medlemmer mente, at hvis det blev besluttet generelt at gøre racekode 47 afstamningerne 100 % racerene, så vil der ingen konsekvenser være for dem, der ikke har passet deres CHR-registrering. Via avl kan disse dyr med tiden blive racerene, men det vil tage mange år.

Udvalgets konklusion blev, at spørgsmålet går videre til behandling i underudvalget - Kvæg, som til dette formål bliver suppleret med Vivi Hunnicke Nielsen i arbejdet. Underudvalget kommer med en indstilling til udvalget og punktet tages op igen på mødet i juni.

Det blev bemærket, at tidligere har racekode 46 og 47 været betragtet som en race, men blev delt tilfældigt op. Der var ønske om at få lavet en ordentlig deling, det vil Holger undersøge ved at tage kontakt til CHR - kontoret og spørge om økonomien i det.

Ad 3.

Formanden nævnte, at Astrid Vik Strønen har henvendt sig for at få sæd fra genbanken til undersøgelse, hertil sagde Kim Holm Boesen, at sekretariatet endnu ikke havde svaret Astrid Vik Strønen.

Ad 4.

Det blev nævnt at der har været noget forvirring i tilskudsudbetalingerne til foreningerne for 2013, sekretariatet har taget notits og følger op.

Den 25. – 29. august 2014 vil der være en kongres om genressourcer i Danmark (EAAP). Efterfølgende vil der den 29. – 30. august være et Europamøde for de nationale koordinatore. Udvalget bliver orienteret, når der kommer noget mere specifikt.

Ad 5.

Folderen om historiske dyrskuer 2014 er lavet færdig og sendt til tryk. Det blev aftalt at Philip, Holger, Frank, Niels og Solveig også får sendt en bunke af folderne til uddeling. Den kommer også til at ligge på styrelses hjemmeside som pdf-fil.

Der var rejst spørgsmål om test for klovsyge af geder som skal på dyrskuer. Fårene skal testes for klovsyge, men nogle dyrskuer kræver nu også test af gederne, hvor andre dyrskuer ikke kræver. Der er kommet nogle svar fra Aarhus Universitet og Fødevarestyrelsen vedr. smitterisikoen, men det er ikke et direkte svar. Konklusionen blev at sekretariatet beder om en risikoanalyse hos DTU, men pointerede, at der ikke vil foreligge et svar, som kan bruges til dyrskuerne i år.

Bilag "Genetic characterization of a herd of the endangered Danish Jutland Cattle" var sendt ud til mødet. Konklusionen fra rapporten er, at der er stor indavlsprocentstigning, når man lukker sin besætning, når der er tale om jysk kvæg. Formanden mente at en sådan rapport på engelsk og med meget fagligt sprog er svært stof, og mente at der burde fremstilles en populær fremstilling på dansk, hvis udvalget fremover skal arbejde med sådanne dokumenter.

Bekendtgørelse om tilskud til bevaring af husdyr genetiske ressourcer for 2014 har været i høring og styrelsen har modtaget 4 hørings svar, som blev præsenteret for udvalget. Hørings svarene gav ikke anledning til at ændre bekendtgørelsen yderligere. Udvalget støttede at bekendtgørelsen blev kundgjort.

Ad 6.

Kim Holm Boesen præsenterede den indledende øvelse til en "brain storm" til udformning af den fremtidige strategi for bevarelsesarbejdet. Alle medlemmer kom med bud på forskellige emner inden for "strategidelen", "taktisk niveau" og "operationelle niveau":

Strategidelen:

- Afsætning.
- Fremme forståelsen.
- *In-situ*.
- FAO og Interlaken.
- Kortlægning af unikke egenskaber ved dyrene/produkter/produktionen.
- Branding.
- International erfaringsudveksling.
- Samarbejde med plantegenetik udvalget om udnyttelse af den levende naturarv.

Taktisk niveau:

- Renavl.
- Udvikling/udbygning af genbanken.
- Samarbejde med plantegenetik udvalget.
- "Ambulance"-tjeneste/plan.
- Tiltrækning af nye avlere.
- "Spredning" af bestanden.
- Status for bevaringsstatus: duer, kaniner, bier. Hvilke arter er mest i fare?
- Hjemmeside.
- Nicheproduktion.
- "Historien" om de gamle avlere og racer.
- Årligt møde med Udvalget for Plantegenetiske ressourcer.

Operationelle niveau:

- Adgang til fagligt/økonomisk værktøj til avlsplaner.
- Kriterier for hvilke dyr til genbank/strategi.
- Kriterier for tilskud til renavl.
- Få klausulerede tyre fri.
- Avlerdag.
- Fortsat dyretilskud.
- Status for genbank.
- Åbent hus - koncept.

- Husdyrformidling: ny/andre arter.
- Kontakt til afsætningsleddet.
- Bedre forbindelse til formidlere "Museum".
- Egen database/avlsdata for de bevaringsværdige dyr.
- Mest muligt ud til avlerforeninger.
- Fokus på mindre gamle arter: kaniner, duer og hunde.

Kim Qvist kom med forslag om en vision, som indebærer dannelsen af et nationalt koordinationscenter for bevaringsarbejdet med opgaver indenfor:

- Koordinerer arbejdet med dyr
- Koordinere opgaver
- Avlsplaner
- Midler/økonomi
- Handyrscentral (opsamling/formidling af overskudsdyr)
- Refudium
- Afsætning
- Muligvis med egen avl af dyr

Medlemmerne blev spurgt, om de her støttede op om et nationalt koordinationscenter for bevaringsarbejdet med ovennævnte opgaver eller et Gecenter (udvidet sekretariat) med opgaverne: Avlsplaner og økonomi.

Alle var enige i, at en vision ville være et nationalt koordinationscenter for bevaringsarbejdet, og her kunne der startes med dyrene, og så kunne der være en udviklingsmulighed i at tage planterne ind.

Sekretariatet laver udkast, som sendes til udvalget.

Ad 7.

Det blev diskuteret om hvornår en forening, er en selvstændig forening. Enkelte udvalgsmedlemmer mente, at der sidste år blev udbetalt støtte til foreninger, der ikke er selvstændige foreninger. Kim Holm Boesen svarede, at støtteudbetalingen sidste år er godkendt efter de ansøgninger, der var sendt ind og som opfyldte kravene. Formanden pointerede, at der fortsat skal arbejdes på at lave én forening frem for de mange små.

Næste møde er den 16. juni 2014 og holdes hos: Dansk Landbrugsmuseum, Randersvej 4, 8963 Auning. Kontaktperson: Bettina Buhl.